

УДК 342.9 (477)

DOI <https://doi.org/10.32845/2663-5666.2020.4.16>

ФУНКЦІЇ МИТНИХ РЕЖИМІВ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Вступ. Інститут митних режимів є одним із ключових інститутів митного права, який визначається в Митному кодексі України як комплекс взаємопов'язаних правових норм, що відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України визначають митну процедуру щодо цих товарів, їхній правовий статус, умови оподаткування і зумовлюють їх використання після митного оформлення. Митні режими мають комплексний, міжгалузевий характер, адже порядок їх функціонування регулюється нормами адміністративного, фінансового, цивільного, господарського та міжнародно-приватного права. Складна природа митних режимів зумовлює їхню багатофункціональність, тобто широкий спектр напрямів впливу на суспільні відносини в процесі здійснення митної справи. Водночас адміністративно-правові засади митних режимів в Україні потребують удосконалення, про що свідчать результати останніх соціологічних досліджень. Так, за результатами соціологічного дослідження Європейської Бізнес Асоціації, проведеного у 2018 році, 36,2% опитаних представників бізнесу стверджували, що не задоволені якістю митних послуг та професіоналізмом осіб, з якими вони взаємодіють на митниці. 58,6% зазначали, що корупція в митних органах залишається на тому ж рівні. За словами представників бізнесу, критично важливими є спрощення та прискорення митних формальностей, передбачуваність та зрозумілість процедур. Крім того, необхідною є оптимізація проходження фітосанітарного, екологічного та радіологічного контролю. Тому актуальним є питання усунення недоліків у роботі системи. У Митному комітеті Європейської Бізнес Асоціації наголосили, що через непередбачувані затримки в проходженні митних процедур підприємств не може довгостроково планувати свою діяльність. І це реальна проблема, особливо для великого та середнього бізнесу [1].

У першому півріччі 2020 року результати опитування демонструють, що оцінка роботи митниці експертами Асоціації залишається концептуально незмінною протягом останнього року. Так, 56% вважають, що корупція в митних органах залишається на тому ж рівні (54% у попередньому періоді), хоча 31% опитаних помітили зменшення проявів корупції. Збільшилась кількість респондентів, які задоволені якістю послуг та професіоналізмом посадових осіб на митниці – нині таких 54%. Відсоток незадоволених рівнем обслуговування митних органів також зменшився (10% опитаних, тоді як у минулому періоді таких було 44% і 24% відповідно). При цьому

компанії вказують на нестачу злагодженої взаємодії між контролюючими органами та низьку активність митниці щодо координації такої взаємодії [2].

Таким чином, незважаючи на проведені реформи, актуальним напрямом наукових досліджень є вдосконалення теоретико-методологічних та правових основ митних режимів в Україні. Особливу увагу необхідно приділити функціям митних режимів, які відображають безпосередні напрями та способи впливу інституту митних режимів на суспільні відносини, що своєю чергою дасть змогу виявити актуальні проблеми такого впливу і знайти шляхи вирішення зазначених проблемних питань. Вищевикладене зумовлює як теоретичне, так і практичне значення цього дослідження.

Питання адміністративно-правового регулювання митних відносин в Україні досліджуються в роботах фахівців у сфері адміністративного права, серед яких роботи О. Бандурки, В. Бевзенка, Н. Білак, М. Віхляєва, Н. Губерської, С. Гусарова, Р. Калюжного, Т. Коломоєць, В. Колпакова, А. Комзюка, О. Кузьменко, В. Курила, Д. Лук'янець, Д. Лученка, П. Лютікова, М. Мельника, Р. Мельника, О. Миколенка, Я. Назарової, Н. Нижник, Д. Приймаченка, С. Стеценко, М. Тищенко, О. Чуприни, А. Школика та інших вчених-адміністративістів. З останніх досліджень варто виділити дисертаційну роботу М. Мельника «Інститут митних режимів в митному праві України» [3], публікації І.В. Міщенко «Новели інституту митного режиму в контексті реформування митного законодавства» [4], В.О. Хоми «Сучасний стан національного правового забезпечення митного режиму безмитної торгівлі та напрями його вдосконалення» [5], О.В. Чуприни «Класифікація митних режимів у юридичній науці та законодавстві» [6] та А.С. Мостового «Функції митних режимів: порівняльна характеристика з митним правом Європейського Союзу» [7]. Проте питання функцій митних режимів в Україні досліджено в доктрині адміністративного права недостатньо повно, чим обґрунтовується актуальність підготовки цієї публікації.

Методологія цього дослідження ґрунтується на комплексному поєднанні філософських (законів діалектики та метафізики), загальнонаукових (прийомів логічного методу, системного та структурно-функціонального методів) та спеціально юридичних методів дослідження (методології порівняльного правознавства, методів юридичної догматики та юридичного моделювання тощо), принципів об'єктивності та історизму.

Постановка завдання. Метою наукової публікації є дослідження функцій митних режимів в Україні як основних напрямів їх впливу на суспільні відносини в процесі здійснення митної справи.

Результати дослідження. Сутність будь-якого правового явища чи процесу розкривається через його функції, тобто основні напрями та способи впливу на суспільні відносини. Так, у ст. 4 Митного кодексу України сформульовано законодавче визначення митного режиму як комплексу взаємопов'язаних правових норм, що відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України визначають митну процедуру щодо цих товарів, їхній правовий статус, умови оподаткування і зумовлюють їх використання після митного оформлення [8]. Отже, основною функцією митних режимів є визначення митних процедур та умов оподаткування щодо товарів, які переміщуються через митний кордон України. З точки зору теорії держави і права це регулятивна (впорядковувальна) функція митних режимів, в рамках якої органи публічної адміністрації визначають лінії поведінки учасників митних правовідносин, наділяючи їх правами (право обрати митний режим, право скористатися механізмом «єдиного вікна») та обов'язками (обов'язок задекларувати товари, визначити їхню митну вартість, сплатити митні платежі тощо).

Так, відповідно до ч. 3 ст. 246 Митного кодексу України, для виконання митних формальностей у процесі здійснення митного оформлення товарів і транспортних засобів комерційного призначення застосовується автоматизована система митного оформлення, яка згідно з цим Кодексом в автоматичному режимі з урахуванням результатів аналізу ризиків та залежно від типу митної декларації, митного режиму, особливостей, засобів і способів переміщення товарів через митний кордон України визначає перелік таких митних формальностей та необхідність участі в їх виконанні посадової особи митного органу. Якщо автоматизованою системою митного оформлення або посадовою особою митного органу за результатами застосування системи управління ризиками не визначено необхідності участі у виконанні митних формальностей щодо товарів і транспортних засобів комерційного призначення посадової особи митного органу, такі митні формальності виконуються автоматизованою системою митного оформлення в автоматичному режимі. Інформація про виконання митних формальностей автоматизованою системою митного оформлення в автоматичному режимі вноситься до єдиної автоматизованої інформаційної системи митних органів України та передається декларанту або уповноваженій ним особі [8]. Таким чином, застосування автоматизованої системи митного оформлення частково залежить від дискреційних повноважень посадової особи митного органу, що вказує на необхідність подальшого удосконалення механізму реалізації регулятивної функції митних режимів.

Важливою функцією митних режимів є охоронна функція, яка полягає в захисті національної безпеки та економіки України від незаконного переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон

України, що може спричинити порушення прав та свобод громадян України, призвести до втрат Державного бюджету України, завдати шкоди інтересам національного виробника та економіці держави загалом. Ця функція митних режимів прямо впливає із визначення поняття державної митної політики України.

Так, відповідно до положень ст. 5 Митного кодексу України, державна митна політика – це система принципів та напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів та забезпечення митної безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі, захисту внутрішнього ринку, розвитку економіки України та її інтеграції до світової економіки. А згідно із ст. 6 МК України, митні інтереси України – це національні інтереси України, забезпечення та реалізація яких досягається шляхом здійснення митної справи; митна безпека – це стан захищеності митних інтересів України [8].

Крім того, охоронна функція включає в себе діяльність Державної митної служби України щодо запобігання та протидії контрабанді, боротьби з порушеннями митних правил, тобто реалізацію правоохоронної функції вказаним органом публічної адміністрації.

Безпосередньо пов'язаною з охоронною функцією є контрольна-наглядова функція митних режимів, яка полягає у здійсненні державного контролю дотримання норм митного законодавства в процесі митного оформлення товарів і транспортних засобів. Так, відповідно до ст. 4 МК України, митний контроль – це сукупність заходів, що здійснюються з метою забезпечення додержання норм цього Кодексу, законів та інших нормативно-правових актів із питань митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку [8].

Ключовою функцією митних режимів є фіскальна функція, яка полягає у визначенні умов оподаткування товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, а також адмініструванні відповідних митних платежів, які включають мито (ввізне, вивізне, сезонне, спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне, додатковий імпорتنний збір), акцизний податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції), податок на додану вартість із ввезених на митну територію України товарів (продукції). Правила оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, митом, крім особливих видів мита, встановлюються МК України та міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Правила оподаткування особливими видами мита встановлюються законами України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту», «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту», «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україні», окремим законом щодо встановлення додаткового імпортного збору. Правила оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, іншими (крім мита) митними платежами встановлюються Податковим

кодексом України. Порядок оподаткування митом товарів у процесі переміщення через митний кордон України залежно від вибраного митного режиму регламентовано ст. 286 МК України.

В умовах жорсткої світової конкуренції важливу роль відіграє стимулююча функція митних режимів, яка полягає в заохоченні суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності до активізації міжнародної торгівлі. Відповідно до ст. 71 МК України декларант має право обрати митний режим, в який він бажає помістити товари, з дотриманням умов такого режиму та у порядку, що визначені цим Кодексом; поміщення товарів у митний режим здійснюється шляхом їх декларування та виконання відповідних митних формальностей [8]. Таким чином, органи публічної адміністрації мають змогу стимулювати окремі види зовнішньоекономічної діяльності (імпорт, експорт, транзит тощо), змінюючи умови певних митних режимів. Наприклад, із метою вирівнювання торговельного балансу стимулювати експорт, знижуючи вивіз мито та гарантуючи повернення сплаченого на митній території України податку на додану вартість.

Окремо варто зазначити координуючу функцію митних режимів, яка полягає у взаємодії суб'єктів владних повноважень Державної митної служби України і посадових осіб інших контролюючих та правоохоронних органів України. До заходів офіційного контролю МК України зараховує фітосанітарний контроль, ветеринарно-санітарний контроль, державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин, що проводяться згідно із законодавством України (ст. 4 МК України) [8]. Крім того, у процесі митного оформлення здійснюються екологічний та радіологічний види контролю. Таким чином, у процесі функціонування митних режимів Державна митна служба України взаємодіє з Державною прикордонною службою України, Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів тощо.

Відповідно до ч. 5 ст. 452 МК України, з метою контролю за використанням на території України транспортних засобів особистого користування, тимчасово ввезених на митну територію України та/або поміщених у митний режим транзиту, між митними органами, Державною прикордонною службою України та органами Національної поліції здійснюється автоматизований обмін інформацією про такі транспортні засоби та громадян, які їх ввозили чи поміщували в митний режим транзиту [8].

Взаємовідносинам митних органів з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, суб'єктами підприємницької діяльності присвячена окрема 77 глава Митного кодексу України.

Так, згідно із ч. 6 ст. 558 МК України, в рамках взаємодії митних органів із правоохоронними органами митні органи зобов'язані передавати Державній прикордонній службі України та органам Національної поліції інформацію щодо транспортних засобів та осіб, стосовно яких митними органами

виявлено порушення строків тимчасового ввезення транспортних засобів та/або строків переміщення транспортних засобів у митному режимі транзиту, якщо особи, які притягуються до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, не були присутні в процесі складення протоколу про порушення митних правил [8].

Відповідно до ч. 2 ст. 561 МК України, митні органи здійснюють контроль за переміщенням культурних цінностей через митний кордон України у взаємодії із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах охорони культурної спадщини, вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей, та центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері архівної справи, діловодства та створення і функціонування державної системи страхового фонду документації [8].

Отже, в процесі реалізації митних режимів Державна митна служба України виконує координуючу функцію та забезпечує необхідною інформацією відповідні правоохоронні органи та інші органи публічної адміністрації згідно з їхньою компетенцією.

В умовах інформатизації публічно-правових відносин важливою є інформаційна функція митних режимів, яка полягає в інформуванні громадян про доступні для вибору митні режими, а також зміни в національному законодавстві та адмініструванні митних режимів. Так, у рамках загальнонаціональної діджиталізації державного управління (електронного урядування), наприкінці 2019 року Державна митна служба України анонсувала додаток «e-Borders» – «Митниця в смартфоні». Зокрема, Державна митна служба планує вже у 2020 році запустити мобільний додаток «e-Borders», який дасть змогу через смартфон отримувати всі сервіси від митниці та слідкувати за ситуацією на кордоні онлайн. Крім того, за півроку на митниці планують переглянути систему управління ризиками та відкрити систему бізнес-аналітики. Зокрема, за планом, запрацює портал відкритих даних та автоматичні сервіси для класифікації та інтеграції з базами інших країн. Таким чином, буде відкрито знеособлену інформацію щодо митної вартості товарів. Планується запровадити систему самостійного декларування транспортних засобів та інших порівняно простих товарів, що переміщують громадяни. Також Державна митна служба України працює з контейнерними лініями, які запускають міжнародну моніторингову систему, – за допомогою технології блокчейн вона дасть змогу відслідковувати рух кожного контейнера по світу. На початку листопада 2019 року Державна митна служба виклала в тестовий доступ калкулятор орієнтовної митної вартості та платежів при оформленні авто та запустила онлайн-сервіс для скарг, пізніше Кабінет міністрів України дозволив використання електронної митної декларації М-16, яка застосовується для декларування товарів вартістю від 100 євро, що пересилаються через митний кордон у міжнародних експрес-відправленнях [9].

До позитивних змін в організації роботи Державної митної служби України слід зарахувати запуск нового офіційного вебпорталу. Як зазначається на Урядовому порталі, усі сервіси, які надає Митниця, а також інформація про них є на офіційному вебпорталі Державної митної служби України customs.gov.ua. На вебпорталі є інтерактивна карта роботи пунктів пропуску. За допомогою фільтрів можна знайти місця митного оформлення в регіоні, який цікавить, переглядати пропускну здатність пропускних пунктів і навіть відслідковувати ситуацію на місці (приміром, із чергами) в режимі відеотрансляції (в разі наявності такої камери), а за допомогою інтерактивного модуля аналітики імпортно-експортних операцій <https://bi.customs.gov.ua/> дізнатися середню митну вартість імпортованого авто з різних країн. Досить просто на вебпорталі можна перевірити автомобіль за VIN-кодом та пересвідчитись, що він дійсно пройшов митне оформлення в Україні і завезений легально, зі сплатою усіх зборів. Крім того, вебпортал містить вичерпну інформацію, коли громадянам варто прямувати на зелений коридор, а коли на червоний під час перетину кордону, для бізнесу – які товари заборонені, а які мають обмеження (квоти) для переміщення. Для представників бізнесу є корисним «Єдине вікно для міжнародної торгівлі», в особистому кабінеті якого вони можуть онлайн здійснити перевірку митної декларації, отримати інформацію щодо класифікації товарів, рахунків для сплати митних платежів та ін. Працює на новому вебпорталі й онлайн-система скарг на роботу митниці, де можна повідомити про проблему і відстежувати статус обробки звернення [10].

Таким чином, актуальним напрямом удосконалення механізму реалізації інформаційної функції митних режимів є розвиток сервісних служб та можливостей офіційного вебпорталу Державної митної служби України (створення інтерактивного сервісу щодо вибору митного режиму та поміщення в нього товарів із можливістю заповнення декларації онлайн та виконання інших митних формальностей, спостереження в режимі онлайн за переміщенням товарів через митний кордон тощо).

Також варто виділити виховну функцію митних режимів, яка полягає у виховному впливі інституту митних режимів (регламентованому в законодавстві на високому рівні юридичної техніки), а також посадових осіб Державної митної служби України на суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності з метою формування в останніх поваги до норм і принципів митного права, органів публічної адміністрації загалом.

Таким чином, до основних функцій митних режимів варто зарахувати:

- регулятивну функцію, в рамках якої органи публічної адміністрації визначають лінії поведінки учасників митних правовідносин, наділяючи їх правами (право обрати митний режим, право скористатися автоматизованою системою митного оформлення, механізмом «єдиного вікна») та обов'язками (обов'язок задекларувати товари, визначити їхню митну вартість, сплатити митні платежі тощо);

- охоронну функцію, яка полягає в захисті національної безпеки та економіки від незаконного переміщення товарів через митний кордон України (виявлення контрабанди, незадекларованих товарів тощо);

- контрольну-наглядову функцію, яка полягає у здійсненні державного контролю дотримання норм митного законодавства в процесі митного оформлення товарів і транспортних засобів;

- фіскальну функцію, яка полягає в адмініструванні посадовими особами Державної митної служби України всіх передбачених чинним законодавством митних платежів;

- стимулюючу функцію, яка полягає в заохоченні суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності до активізації міжнародної торгівлі завдяки спрощеним процедурам у рамках функціонування певних митних режимів (стимулювання експорту або імпорту, транзиту тощо);

- координуючу функцію, яка полягає в координації діяльності посадових осіб Державної митної служби України з іншими контролюючими органами публічної адміністрації (Державною прикордонною службою України, Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів тощо) в процесі функціонування митних режимів;

- інформаційну функцію, яка полягає в інформуванні громадян та нерезидентів про новели національного законодавства у сфері правового регулювання митних режимів, доступні інформаційні ресурси та сервіси митної служби;

- виховну функцію, яка полягає у виховному впливі інституту митних режимів, а також посадових осіб митниці на суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності з метою формування в останніх поваги до норм і принципів митного права, органів публічної адміністрації загалом.

Висновки. Проведене дослідження дає змогу сформулювати висновок, що складна природа митних режимів зумовлює їхню багатофункціональність, тобто широкий спектр напрямів впливу на суспільні відносини в процесі здійснення митної справи. Основною функцією митних режимів є визначення митних процедур та умов оподаткування щодо товарів, які переміщуються через митний кордон України (регулятивна функція). До інших функцій митних режимів зараховано охоронну, контрольну-наглядову, фіскальну, стимулюючу, координуючу, інформаційну та виховну функції.

З метою вирівнювання торговельного балансу України вдосконалення потребує механізм реалізації стимулюючої функції митних режимів, зокрема, в частині системи правових засобів заохочення експорту високотехнологічної продукції із високою доданою вартістю.

З огляду на результати соціологічних досліджень, корегування потребує координуюча функція митних режимів щодо організації взаємодії між контролюючими органами, забезпечення оперативного обміну інформацією завдяки взаємній інтеграції автоматизованих інформаційних систем із використанням технології «штучного інтелекту».

Актуальним напрямом удосконалення механізму реалізації інформаційної функції митних режимів є розвиток сервісних служб та можливостей офіційного вебпорталу Державної митної служби України (створення інтерактивного сервісу щодо вибору митного режиму та поміщення в нього товарів із можливістю заповнення декларації онлайн та виконання інших митних формальностей, спостереження в режимі онлайн за переміщенням товарів через митний кордон тощо).

Перспективність подальшого наукового дослідження цієї тематики зумовлена необхідністю подальшого удосконалення теоретико-методологічних та правових засад митних режимів в Україні, узгодження їх із міжнародними стандартами, а також нормами і принципами права ЄС.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Європейська бізнес Асоціація оприлюднила результати Митного індексу. *Європейська Бізнес Асоціація*: офіційний вебсайт. URL: <https://eba.com.ua/evropejska-biznes-asotsiatsiya-oprylyudnyla-rezultaty-mytного-indeksu/>. (Дата оновлення: 28.08.2018 р.)
2. Бізнес не бачить зрушень у реформуванні митниці. *Європейська Бізнес Асоціація*: офіційний веб-сайт. URL: <https://eba.com.ua/biznes-ne-bachyt-zrushen-u-reformuvanni-mytntysi/>. (Дата оновлення: 02.09.2020 р.)
3. Мельник М.В. Інститут митних режимів в митному праві України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Міжрегіональна академія управління персоналом. Київ, 2016. 251 с.
4. Міщенко І.В. Новели інституту митного режиму в контексті реформування митного законодавства. *Адміністративне право і процес*. 2012. № 2. С. 73–77.
5. Хома В.О. Сучасний стан національного правового забезпечення митного режиму безмитної торгівлі та напрями його вдосконалення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 5. С. 104–108. URL: http://www.lsej.org.ua/5_2019/25.pdf.
6. Чуприна О.В. Класифікація митних режимів у юридичній науці та законодавстві. *Право та інновації*. 2015. № 2 (10). С. 133–139.
7. Мостовий А.С. Функції митних режимів: порівняльна характеристика з митним правом Європейського Союзу. *Вісник Львівського національного університету. Серія юридична*. 2008. Вип. 47. С. 90–95.
8. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI. Дата оновлення: 19.06.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.
9. «Митниця в смартфоні» – ДМС анонсувала додаток «e-Borders». URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2019/12/10/654703/>. (Дата звернення 10.12.2019).
10. Держмитслужба запустила новий офіційний веб-портал. *Урядовий портал*: єдиний вебпортал органів виконавчої влади України. Дата оновлення: 12.06.2020. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/derzhmitsluzhba-zapustila-novij-oficijnij-vebportal>.

Лемеха Р.І. ФУНКЦІЇ МИТНИХ РЕЖИМІВ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ

У науковій публікації досліджуються поняття та класифікація функцій митних режимів, а також теоретичні та практичні аспекти їх реалізації.

Актуальність цього дослідження обґрунтовується тим, що, як показують дослідження, значна кількість суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності не задоволена якістю митних послуг та професіоналізмом осіб, з якими взаємодіє на митниці (представники компаній вказують на нестачу злагодженої взаємодії контролюючих органів та низьку активність митниці щодо координації такої взаємодії).

Методологія цієї публікації ґрунтується на комплексному поєднанні філософських (законів діалектики та метафізики), загальнонаукових (приймів логічного методу, системного та структурно-функціонального методів) та спеціально юридичних методів дослідження (методології порівняльного правознавства, методу юридичного моделювання тощо), принципів об'єктивності та історизму.

До основних функцій митних режимів зараховано такі: регулятивна функція, в рамках якої органи публічної адміністрації визначають лінії поведінки учасників митних правовідносин, наділяючи їх правами (право вибрати митний режим, право скористатися автоматизованою системою митного оформлення, механізмом «єдиного вікна») та обов'язками (обов'язок задекларувати товари, визначити їх митну вартість, сплатити митні платежі тощо); охоронна функція, яка полягає в захисті національної безпеки та економіки від незаконного переміщення товарів через митний кордон України (виявлення контрабанди, незадекларованих товарів тощо); контрольно-наглядова функція, яка полягає у здійсненні державного контролю дотримання норм митного законодавства в процесі митного оформлення товарів і транспортних засобів; фіскальна функція, яка полягає в адмініструванні посадовими особами Державної митної служби України всіх передбачених чинним законодавством митних та інших платежів; стимулююча функція, яка полягає в заохоченні суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності до активізації міжнародної торгівлі завдяки спрощеним процедурам у рамках функціонування певних митних режимів (стимулювання експорту або імпорту, транзиту тощо); координуюча функція, яка полягає в координації діяльності посадових осіб Державної митної служби України з іншими контролюючими органами публічної адміністрації (Державною прикордонною службою України, Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів тощо) в процесі функціонування митних режимів; інформаційна функція, яка полягає в інформуванні громадян та нерезидентів про новели національного законодавства у сфері правового регулювання митних режимів, доступні інформаційні ресурси та сервіси митної служби; виховна функція, яка полягає у виховному впливі інституту митних режимів, а також посадових осіб митниць на суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності з метою формування в останніх поваги до норм та принципів митного права, органів публічної адміністрації загалом.

Перспективність подальшого дослідження цієї тематики обґрунтовується необхідністю вдосконалення теоретико-методологічних та правових засад митних режимів в Україні, узгодженням їх із міжнародними стандартами, а також нормами і принципами права ЄС.

Ключові слова: митні режими, функції, митний кордон, митна справа, митні процедури, митні відносини, митне оформлення, митний контроль, адміністративне право, публічна адміністрація, удосконалення.

Lemekha R.I. FUNCTIONS OF CUSTOMS REGIMES: THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF THEIR IMPLEMENTATION

The scientific publication is devoted to the concepts and classification of the functions of customs regimes, as well as theoretical and practical aspects of their implementation. The relevance of this study is justified by the fact that, as studies show, a significant number of foreign economic entities are dissatisfied with the quality of customs services and professionalism of persons with whom they interact at customs (company representatives point to lack of coordinated cooperation between coordination of such interaction).

The methodology of this publication is based on a complex combination of philosophical (laws of dialectics and metaphysics), general scientific (methods of logical method, system and structural-functional methods) and special legal research methods (methodology of comparative law, method of legal modeling, etc.) and principles of objectivity and historicism.

The main functions of customs regimes include: regulatory function, in which public administration bodies determine the behavior of participants in customs relations, giving them rights (the right to choose the customs regime, the right to use an automated customs clearance system, «single window» mechanism) and responsibilities (the obligation to declare goods, determine their customs value, pay customs duties, etc.); security function, which is to protect national security and the economy from illegal movement of goods across the customs border of Ukraine (detection of smuggling, undeclared goods, etc.); control and supervisory function, which consists in the implementation of state control over compliance with customs legislation in the process of customs clearance of goods and vehicles; fiscal function, which consists in the administration by officials of the State Customs Service of Ukraine of all customs payments and other taxes provided by the current legislation; stimulating function, which is to encourage foreign economic entities to intensify international trade through simplified procedures within the functioning of certain customs regimes (stimulating exports or imports, transit, etc.); coordinating function, which is to coordinate the activities of officials of the State Customs Service of Ukraine with other controlling bodies of public administration (State Border Guard Service of Ukraine, State Service of Ukraine for Food Safety and Consumer Protection, etc.) in the operation of customs regimes; information function, which consists in informing citizens and non-residents about the novelties of national legislation in the field of legal regulation of customs regimes, available information resources and services of the customs service; educational function, which consists in the educational influence of customs officials on the subjects of foreign economic activity in order to form in the latter respect for the rules and principles of customs law, public administration bodies in general.

Prospects for further research on this topic is justified by the need to improve the theoretical and methodological and legal foundations of customs regimes in Ukraine, bringing them into line with international standards and norms and principles of EU law.

Key words: customs regimes, functions, customs border, customs business, customs procedures, customs relations, customs clearance, customs control, administrative law, public administration, improvement.